

02 OKT 2007

Provincie Zeeland

Directie Ruimte, Milieu en Water

PROJECTBUREAU	VERSAAGDE	INFO
DATUM ONTVANGST		
PROJECTMANAGER		X
MANAGER PROJECTBEHEERSING		
SECRETARIAAT		
TECHNISCH MANAGER		X
LEIDINGSMANAGER		X
PROJECTSECRETARIS		
CONTRACTMANAGER		X
TECHNIEK Discipline: leider Ontwerp		
TECHNIEK Discipline: Mer Kennis		
TECHNIEK Adviseur Toelatingen		
WATERSCHAP		X
ZEE OOSTERSCHDELDE		X
P. W. te Veldhuis		X
P. Veldhuis		X
M. Pross		X
2 M. Pross		X
ARCHIEF nr. PZDB-B-07235		X
NO: 2007-0118-91		X

bericht op brief van: 25-06-2007
 uw kenmerk: 2007007730
 ons kenmerk: RMW0711207/NB.07.029
 afdeling: Water en Natuur
 bijlage(n): -
 behandeld door: M. Pross
 doorkiesnummer: 0118-631988
 onderwerp: Vergunning ex artikel 19d, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998, Natura 2000-gebied Oosterschelde

Waterschap Zeeuwse Eilanden
 t.a.v. heer P.W. te Veldhuis
 Postbus 1000
 4330 ZW MIDDELBURG

WATERSCHAP
 ZEE OOSTERSCHDELDE
 P. W. te Veldhuis
 P. Veldhuis
 M. Pross
 2 M. Pross

ww
W. Veldhuis

verzonden: 25 SEP. 2007 Middelburg, 24 september 2007

Geachte heer te Veldhuis,

Op 2 juli 2007 ontvingen wij uw brief, met daarin de aanvraag voor een vergunning voor het uitvoeren van werkzaamheden aan het dijktraject Leendert Abraham polder in het Natura 2000-gebied Oosterschelde. De ontvangst van uw aanvraag is op 6 juli 2007 (kenmerk RMW0707768) bevestigd. Op 17 juli 2007 zond u ons een aanvulling (kenmerk 2007008749) op uw aanvraag welke door ons op 18 juli 2007 is ontvangen. U vraagt deze vergunning aan op basis van de Natuurbeschermingswet 1998. In deze brief geef ik u ons antwoord.

Vergunning

Wij verlenen u vergunning voor het uitvoeren van werkzaamheden aan het dijktraject Leendert Abraham polder in het Natura 2000-gebied Oosterschelde. De vergunning bestaat uit deze brief met de drie toegevoegde delen A, B en C. Leest u vooral deel A van deze vergunning zorgvuldig door; hierin staan de voorschriften die we aan de vergunning verbinden.

Geldigheid

De vergunning is geldig tot en met 31 december 2009.

Beroep

Dit besluit en de bijbehorende stukken liggen gedurende een termijn van zes weken ter inzage (zie voor informatie daarover de kennisgeving waarmee dit besluit is gepubliceerd).

Tegen dit besluit kunt u schriftelijk beroep instellen. Het beroepschrift richt u aan:

Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State
 Postbus 20019,
 2500 EA 's-Gravenhage.

In uw beroepschrift neemt u tenminste op:

- uw naam
- uw adres
- de datum van uw beroepschrift
- tegen welk besluit u beroep instelt
- waarom u beroep instelt
- uw handtekening.

011671 2007 PZDB-B-07237

Vergunning ex art. 19d Natuurbeschermingswet Lei

Belanghebbenden die een zienswijze tegen het ontwerpbesluit hebben ingediend of die kunnen aantonen dat zij redelijkerwijs niet kunnen worden verweten dat zij geen zienswijzen hebben ingediend tegen het ontwerpbesluit kunnen gedurende zes weken, ingaande de dag na de dag waarop een exemplaar van het besluit ter inzage is gelegd, beroep bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State instellen.

Als u overweegt beroep in te stellen, kunnen we u een informatiefolder toezenden. U kunt deze aanvragen via telefoonnummer (0118)-631260. U kunt deze informatie ook downloaden via <http://loket.zeeland.nl/bezwaar/beroep>.

Voorlopige voorziening

Zodra iemand een beroepschrift indient tegen deze vergunning, betekent dat niet dat de vergunning direct geschorst is. Om een mogelijke herziening van dit besluit te bespoedigen kan de indiener van een beroepschrift een verzoek om een voorlopige voorziening indienen. Dit kan wanneer de indiener van mening is dat er sprake is van 'onverwijlde spoed', gelet op de betrokken belangen (artikel 8.81, lid 1 van de Algemene Wet Bestuursrecht). Voor de behandeling van het verzoek is griffierecht verschuldigd. Het verzoek kunt u richten aan:

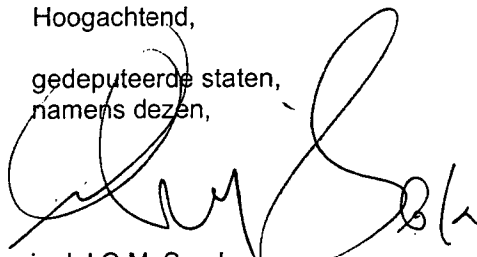
Voorzitter van de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State
Postbus 20019
2500 EA DEN HAAG

Vragen

Heeft u vragen over de vergunning? Belt u dan met mevrouw Pross, bereikbaar via (0118)-631988 op werkdagen tussen 9.00 en 17.00 uur.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten,
namens dezen,

ir. J.J.C.M. Sanders,
hoofd afdeling Water en Natuur.

Deze vergunning bestaat uit drie delen:

In deel **A** leest u waarvoor en waarom u de vergunning krijgt.

In deel **B** leest u over het wettelijke kader en het beleid die een rol spelen bij het verlenen van deze vergunning.

In deel **C** leest u meer over het Natura 2000-gebied Oosterschelde en de instandhoudingsdoelstellingen van dit gebied.

Deel A. De vergunning

Wij verlenen u vergunning voor het versterken van het dijktraject Leendert Abrahampolder in het Natura 2000-gebied Oosterschelde.

Dit doen we op grond van artikel 19d, eerste lid van de Natuurbeschermingswet uit 1998. De vergunning geldt in het Natura 2000-gebied Oosterschelde voor het deel dat is aangewezen als Vogelrichtlijngebied/beschermd natuurmonument. Hierin hebben we de aanvraag voor het Habitatrichtlijngebied meege-nomen (conform artikel 6, lid twee, drie en vier van de Habitatrichtlijn).

Hieronder leest u achtereenvolgens:

- welke voorschriften wij aan deze vergunning verbinden;
- tot wanneer de vergunning geldig is;
- voor welke activiteiten u de vergunning precies krijgt;
- op welke argumenten wij onze beslissing hebben gebaseerd;
- de zienswijzen van verschillende belanghebbenden.

1. Voorschriften

Om de natuur in het Natura 2000-gebied te beschermen, verbinden we aan de vergunning een aantal voorschriften. Tijdens het uitvoeren van uw activiteit bent u dan ook verplicht zich aan onderstaande voorschriften te houden.

Locatiespecifieke voorwaarden/mitigerende maatregelen:

1. Om te voorkomen dat Bontbekplevier en Kievit op het schelpenstrandje nabij de jachthaven van Kats gaan broeden, dienen (voorbereidende) werkzaamheden tussen dijkpaal 1767 en 1767^{+60m} 1 maart of eerder te beginnen. Het gaat hier vooral om het afgraven van het schelpenstrandje.
2. (Vorbereidende) werkzaamheden worden gefaseerd: het dijkgedeelte tussen dijkpaal 1743 en 1754 start 1 maart of eerder bij dijkpaal 1754 (bij jachthaven van Kats) om van hieruit richting het zuiden te werken. Werkzaamheden tussen dijkpaal 1729 en dijkpaal 1743 worden pas na mei gestart, waarbij vanaf dijkpaal 1743 naar het westen gewerkt wordt. Deze fasering dient ervoor om te voorkomen dat de Bontbekplevier gaat broeden bij Katshoek, foeragerende vogels als Fuut, Wilde eend en Smient in het najaar worden verstoord (tussen dijkpaal 1727 en 1743) en grote aantallen foeragerende (o.a. Bergeend, Zilverplevier) en overtuigende vogels (o.a. Bergeend, Wulp, Scholekster) in de Zandkreek tijdens de voorjaarsstrek worden verstoord.
3. Om verstoring en vernietiging van zoogdieren te beperken wordt twee weken voorafgaand aan de werkzaamheden de vegetatie op de dijk gemaaid. Hierdoor ontstaat een ongeschikte biotoop voor grondgebonden zoogdieren en deze zullen naar verwachting uitwijken naar de omgeving. Door de vegetatie op de dijk kort te houden door regelmatig maaien, wordt voorkomen dat soorten als Scholekster op de dijk gaan broeden.
4. De schelpenstrandjes bij dijkpaal 1767 en 1742 en het slik langs het gehele dijktraject worden na de werkzaamheden, conform standaard mitigerende maatregel 15, in de oorspronkelijke staat teruggebracht. Voorafgaand worden de schelpen apart op de glooiing gezet en na de werkzaamheden weet teruggezet.
5. De geplande depotlocatie nabij het bosgebied bij het oude kreekrestant wordt niet gebruikt als depot voor grond, klei of steenachtige materialen. Het terrein wordt alleen gebruikt als opslag van materieel op het moment dat er niet mee gewerkt wordt. De activiteiten dienen tot een minimum beperkt te worden om verstoring van broedende, rustende en foeragerende vogels bij de oude kreek en in het bosgebied zoveel mogelijk te voorkomen.
6. Tijdens de gehele periode van werkzaamheden komt er buitendijks geen werkverkeer voorbij dijkpaal 1727. Dit om verstoring van broedende, foeragerende en rustende vogels op de dijk en slikken ten westen van het dijktraject te voorkomen.

7. Om permanente effecten op het habitatype schor met slijkgrasvegetatie (1320) te voorkomen, heeft de werkstrook tussen dijkpaal 1767 en dijkpaal 1767^{+60m} de vorm van een spies. Vergraven van het schor wordt hierbij voorkomen. Wanneer dit niet mogelijk is dient de schade zo beperkt mogelijk te blijven en moet het schor na de werkzaamheden op het oude niveau worden teruggeplaatst, conform standaard mitigerende maatregel 15.
8. Om effecten op de biotoop zeegrasvelden zoveel mogelijk te beperken, wordt de breedte van de werkstrook tussen dijkpaal 1767 en 1767⁺⁶⁰ en tussen dijkpaal 1729 en 1735 zo smal mogelijk gehouden. De werkstrook mag niet breder zijn dan 15 meter. Na de werkzaamheden wordt standaard mitigerende maatregel 15.
9. Water dat uit de werkstrook tussen dijkpaal 1767 en dijkpaal 1767+60 gepompt wordt, mag niet geloosd worden op het slik waar zeegras groeit of in de inlaag bij de noordelijke havendam. Dit om vertroebeling van de waterkolom en daarmee schadelijke effecten op het zeegrasveld te voorkomen. Het water wordt ten oosten van de strekdam geloosd, in het diepere gedeelte waar zich geen zeegras bevindt.
10. Het onderhoudspad tussen dijkpaal 1729 en dijkpaal 1739 wordt geheel afgesloten voor recreanten met uitzondering van de toegang naar het oude haventje van Kats. De dijk tussen dijkpaal 1739 en 1743 is alleen toegankelijk voor wandelaars. Bij afsluiting van een onderhoudspad worden de volgende uitgangspunten gehanteerd
  - o Toegangshekken zijn zodanig uitgevoerd dat hier lastig overheen te klimmen is.
  - o Indien het af te sluiten deel wordt begraasd, wordt de afrastering binnendijs tot onder aan de dijk doorgezet.
  - o Indien op het af te sluiten deel voorland aanwezig is, wordt het dwarsraster tot aan het begin van het voorland doorgezet.
  - o Waar relevant, wordt door middel van bebording aangegeven dat de fietsroute zich naar binnendijs verplaatst.
  - o Waar relevant, wordt door middel van informatieborden uitleg gegeven over de getroffen maatregelen (publieksvoorlichting).
11. Het permanente verlies van circa 850 m² beschermd habitat door de werkzaamheden leidt tot een herstelopgave. Deze herstelopgave zal in gezamenlijkheid met eerdere en toekomstige kleine verliesposten bij de dijkverbeteringswerken door de initiatiefnemer gerealiseerd worden.

Standaard voorwaarden/mitigerende maatregelen voor dijktrajecten:

12. Vóór 15 maart wordt de vegetatie op het buitentalud en kruin door maaien of beweiding zeer kort gehouden, tenzij in de locatiespecifieke maatregelen anders is aangegeven.
13. Op schorren of slikken bedraagt de breedte van werkstrook maximaal 15 meter, gerekend vanuit de waterbouwkundige teen van de dijk. Op locaties waar zich zeegras bevindt wordt voorzover mogelijk een smallere werkstrook aangehouden (zie voorwaarde 8).
14. Indien het voorland uit slik bestaat, dienen vrijkomende grond en stenen ter plaatse van de kreukelberm verwerkt te worden en niet over de gehele werkstrook. De stenen en grond dienen zo egaal mogelijk over grote dijk lengte verdeeld te worden, waardoor de ophoging zo min mogelijk wordt. Perkoenpalen en overige vrijkomend materiaal dienen verwijderd en afgevoerd te worden.
15. Het voorland (slik en schor) in de werkstrook dient aansluitend op de werkzaamheden op de oorspronkelijke hoogte te worden teruggebracht te worden. Voor slik geldt dit voor de werkstrook buiten de kreukelberm, voor schor echter over de gehele breedte van de werkstrook. Eventuele kreekjes die binnen de werkstrook (en buiten de kreukelberm) zijn gelegen dienen vooraf geregistreerd, en na afloop, hersteld te worden.
16. Er vindt op het slik of schor geen opslag van materiaal en/of grond plaats buiten de werkstrook, ook niet in aangrenzende dijktrajecten.
17. Er vindt geen betreding van het voorland buiten de werkstrook plaats, niet door personen noch met materieel, tenzij in de locatiespecifieke maatregelen anders is aangegeven.

Overige voorwaarden:

18. De dijkverbetering dient strikt te worden uitgevoerd conform de aanvraag, voor zover niet in tegenpraak met de hieronder geformuleerde voorwaarden.
19. Bij de inzet van hydraulische machines dient te worden voorkomen dat er olie lekkage plaatsvindt. Mocht er desondanks toch verontreiniging plaatsvinden dan dient dit naar een erkende verwerker te worden afgevoerd.
20. Zodra personeel van de politie, de provincie Zeeland of de Algemene Inspectie Dienst vraagt naar uw vergunning, bent u verplicht om deze te tonen.
21. U dient u de heer C. Beekman, medewerker Handhaving van de provincie Zeeland, op de hoogte te brengen wanneer u begint met uw werkzaamheden. Hij is bereikbaar via telefoonnummer (0118)-631956 of via het mailadres c.beekman@zeeland.nl.

2. Geldigheid

Deze vergunning is geldig tot en met 31 december 2009. Zorgvuldig nakomen van de bovenstaande voorschriften, voorkomt dat we de vergunning voortijdig intrekken of wijzigen.

3. Uw activiteiten

U hebt de vergunning aangevraagd voor het versterken van het dijktraject Leendert Abrahampolder gelegen in de gemeente Noord-Beveland.

U geeft aan dat een groot deel van de Nederlandse dijken aan de zeezijde tegen golven wordt beschermd door een steenbekleding. Uit onderzoek van de Technische Adviescommissie voor de Waterkeringen is naar voren gekomen dat in Zeeland deze steenbekleding onvoldoende tegen zeer zware stormen bestand is. Anders gezegd: de steenbekleding is in veel gevallen te licht en voldoet niet aan de veiligheidsnorm. Om dit probleem op te lossen is in 1996 het project Zeeweringen gestart. Hierin werken Rijkswaterstaat, de Zeeuwse waterschappen en de provincie Zeeland samen. Daarvoor is het Projectbureau Zeeweringen in het leven geroepen. Het doel is de met steen beklede delen van het buitentalud van de dijk te verbeteren op de plaatsen waar dat nodig is.

Na verbetering dienen de dijktrajecten te voldoen aan de veiligheidsnorm zoals die is vastgelegd in de Wet op de Waterkering. Veiligheid is eerste prioriteit, maar daarnaast geeft u aan dat er ook aandacht is voor de gevolgen van de dijkverbeteringswerken voor het landschap, de natuur, cultuurhistorie (de LNC-waarden) en overige belangen, zoals ruimtelijke ordening, omwonenden en milieu.

Het traject heeft een lengte van circa 3,8 kilometer. Het traject ligt tussen dijkpaal 1729 en dijkpaal 1767⁺⁶⁰ ten zuiden van de haven Kats.

De werkzaamheden betreffen op hoofdlijnen:

- De gehele kreukelberm van het dijktraject wordt vernieuwd of versterkt met breuksteen met een sortering van 10-60 kg (dijkpaal 1729 – dijkpaal 1739) of een sortering van 40-200 kg (dijkpaal 1739 – dijkpaal 1754).
- Tussen dijkpaal 1767 en dijkpaal 1767⁺⁶⁰ wordt een nieuwe teenconstructie aangelegd.
- De zetsteenbekleding zal over het gehele traject, met uitzondering van de jachthaven, bestaan uit betonzuilen. Het type betonzuilen is per locatie verschillend.
- Het talud wordt overlaagd met breuksteen en ingegoten met gietasfalt.
- De berm zal worden opgehoogd. Op de berm wordt een nieuwe onderhoudsstrook aangelegd van 3 meter breed, die deels toegankelijk zal zijn voor fietsers (dijkpaal 1743 – dijkpaal 1754). De toplaag van het toegankelijke deel zal worden uitgevoerd met grindasfaltbeton en het overige deel van de onderhoudsstrook zal uitgevoerd worden in open steenasfalt deels afgestrooid met grond.
- Achter de havendam wordt een verborgen glooiing aangebracht.
- De vervallen havendam in de oude landbouwhaven (dijkpaal 1730) zal worden opgeknapt met vrijkomende materialen en wordt ingegoten met beton.

4. Onze overwegingen

Om tot deze vergunningverlening te komen, hebben we een aantal zaken zorgvuldig afgewogen. Hieronder leest u welke argumenten een rol speelden bij ons besluit.

** Een beoordeling van de effecten is noodzakelijk*

Het te verbeteren dijktraject ligt binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Oosterschelde en significant-negatieve effecten van deze activiteit op de beschermde natuurwaarden zijn op voorhand niet uit te sluiten. De werkzaamheden houden niet direct verband met en zijn niet nodig voor het beheer van het gebied. Daarom moet op objectieve wijze onderzocht en passend beoordeeld worden wat de effecten van de activiteiten (kunnen) zijn. In opdracht van de initiatiefnemer is door Arcadis het rapport PZDB-R-07038 'Passende beoordeling dijktraject Leendert Abrahampolder (14 maart 2007) opgesteld. Naar ons oordeel bevat dit rapport in samenhang met de overige bij de vergunningaanvraag gevoegde stukken de benodigde objectieve informatie om de effecten van de geplande activiteiten te kunnen beoordelen.

** Effecten zijn mogelijk op beschermde habitats, soorten en 'oude doelen'*

In het Natura 2000-gebied Oosterschelde zijn drie categorieën specifieke instandhoudingsdoelen te onderscheiden: habitats, soorten en de zogenaamde oude doelen. Bij habitats betreft het tijdelijke, dan wel permanente verstoring en/of onttrekking van bij eb droogvallend slik (behorend tot habitattype Grote ondiepe krekens en baaien) of Schor (habitattype Schorren met slijkgrasvegetaties); andere kwalificerende habitattypes zijn niet aanwezig langs dit dijktraject. Bij soorten betreft het mogelijke effecten op een reeks van vogelsoorten, waarvoor instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied zijn opgesteld als niet-broedvogel; overige kwalificerende soorten komen niet in de invloedssfeer van de activiteiten voor of ondervinden er geen effect door. Bij 'oude doelen' betreft het tijdelijke of permanente effecten op zeegrasvelden en schelpenruggen, die op het traject voorkomen.

* Er zijn geen significant-negatieve effecten op habitats

Door het vervangen van de kreukelberm en het plaatselijk verschuiven van de teen van de dijk ontstaat er een permanent verlies aan oppervlakte van het habitatype Grote, ondiepe krekken en baaien van maximaal 850 m². Door het gebruik van de werkstrook ontstaat er een tijdelijk oppervlakteverlies van maximaal 39.000 m². In relatie tot het grote areaal van dit habitatype in de Oosterschelde is deze afname niet significant.

Tijdens de werkzaamheden treedt er tijdelijke verstoring op van het habitatype Schorren met slijkgrasvegetatie. Door het nemen van mitigerende maatregelen worden permanente effecten voorkomen. Significant-negatieve effecten worden hiermee voorkomen.

* Effecten op overige biotopen uit de 'oude doelen'

Ten noorden van de jachthaven bij Kats komt mogelijk zeegras voor binnen de geplande werkstrook. De huidige populatie zeegras in de Oosterschelde ondergaat reeds een neergaande trend. Wanneer er daadwerkelijk nog zeegras voorkomt binnen de werkstrook, dan zal het verlies ervan bijdragen aan het totale verlies van zeegras in de Oosterschelde. Door de werkstrook te beperken tot het minimaal nodige worden de locaties met zeegras zo veel mogelijk gemedend en worden significant-negatieve effecten voorkomen. Voor het uitvoeren van de werkzaamheden wordt het schelpenstrandje ten noorden van de jachthaven Kats afgegraven. Hierdoor ontstaat een tijdelijke aantasting van dit biotoop. Het schelpenmateriaal wordt na de werkzaamheden op hetzelfde niveau teruggebracht om permanente/significante negatieve effecten te voorkomen.

* Er zijn geen significant negatieve effecten op 'Natura 2000-broedvogels'

Er zijn twee soorten vogels die in de omgeving van het dijktraject broedlocaties hebben die mogelijk beïnvloed kunnen worden door de werkzaamheden. De Bruine kiekendief broedt in de binnendijks gelegen oude kreekrestant. Door de werkzaamheden en het transport zou er verstoring kunnen optreden. Door de werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te laten beginnen, zal de Bruine kiekendief er naar verwachting voor kiezen om op een rustige locatie te gaan broeden en geen negatieve effecten door de werkzaamheden ondervinden. Zowel binnendijks als buitendijks zijn er broedlocaties voor de Bontbekplevier. De binnendijkse locaties vallen buiten de beïnvloedingszone van het dijktraject. Buitendijks wordt het schelpenstrandje en de strekdam gebruikt als broedlocatie. Door een goede fasering van de werkzaamheden wordt voorkomen dat de vogels tijdens het broeden worden verstoord maar vooraf al gedwongen worden om een andere broedlocatie in de omgeving te gebruiken. Deze tijdelijke verstoring heeft geen significante negatieve effecten.

* Er zijn geen significant-negatieve effecten op 'Natura 2000-niet-broedvogels'

Tijdens laag water hebben de slikken langs het dijktraject de functie als foerageergebied voor steltlopers. Als permanent effect is er een kleine afname van het oppervlakte slik door verschuiving van de teen van de dijk en de nieuwe kreukelberm. In vergelijking met de totale oppervlakte slik in de Oosterschelde is dit dermate klein dat er geen significante negatieve effecten voor de foeragerende vogels zullen ontstaan. Voor de tijdelijke verstoring die de werkzaamheden in de directe omgeving van het dijktraject zullen veroorzaken, zijn voldoende overige locaties voor deze soorten om te foerageren in de directe omgeving. Significante effecten doen zich niet voor. Door de werkzaamheden ontstaat een tijdelijke verstoring van de HVP's en rustlocaties van de Rotgans, Kleine zilverreiger en Groenpootruiter. Voor deze soorten zijn voldoende alternatieve rustlocaties of HVP's in de directe omgeving of is de verstoring gezien de ligging van de HVP zeer beperkt zodat er geen significante negatieve effecten zullen ontstaan.

* Geen negatieve effecten op overige soorten

Op overige flora en fauna soorten zoals de Noordse woelmuis, Gewone zeehond (habitatsoorten) en soorten uit de 'oude' aanwijzingsbesluiten zoals Gewone zoutmelde, Gewone zeekat, Zeekreeft en vissen ontstaan geen negatieve effecten doordat ze niet of zeer beperkt aanwezig zijn in de zone op en rondom het dijktraject.

* In combinatie met andere activiteiten in de Oosterschelde veroorzaakt uw activiteit geen significant-negatieve effecten

Ook als we kijken naar andere activiteiten in de Oosterschelde treden er in gezamenlijkheid geen significante negatieve effecten op. We denken hierbij aan activiteiten die tegelijkertijd met uw activiteit plaatsvinden. Cumulatieve effecten kunnen zowel worden veroorzaakt door autonome ontwikkelingen (het bereiken van een nieuw morfologisch evenwicht na het uitvoeren van de deltawerken en de verwachte zeespiegelstijging) als diverse menselijke activiteiten in het gebied zoals scheepvaart, visserij, recreatie en andere.

Door de werkzaamheden aan het dijktraject Leendert Abrahamspolder vindt een tijdelijke verstoring plaats van vogels waarvoor de Oosterschelde als Vogelrichtlijngebied is aangewezen. Te denken valt aan broedvogels zoals bruine kiekendief en bontbekplevier, rustende steltlopers en rotganzen, en aan foeragerende steltlopers. Daarnaast zal 850 m² van het habitatype 1160 verloren gaan. Verdere menselijke activiteiten, die ook een negatieve invloed kunnen hebben op de genoemde soorten en habitats zijn visserij en recreatie in het gebied, maar ook werkzaamheden in het kader van het vergroten van de veiligheid.

Algemene autonome ontwikkelingen

De Oosterschelde is een zout getijdenwater, dat zeewaarts en landwaarts wordt begrensd door de Stormvloedkering en de compartimenteringsdammen. Als gevolg van de afsluitingen zijn er zowel de stroomsnelheden als ook de dynamiek afgenomen. Er wordt geen rivierslib meer aangevoerd en de geulen zijn te ruim gedimensioneerd. Het gevolg is de zogenoemde 'zandhonger', dat wil zeggen dat platen, slikken en schorren eroderen om de geulen op te vullen. Dit zorgt ervoor dat de oppervlakte intergetijdengebieden jaarlijks afneemt met 40 a 50 ha. Het verlies van intergetijdengebied en het verminderen van de droogvalduur betekent een afname van foerageermogelijkheden voor steltlopers. In het doelendocument van juni 2006 wordt er echter rekening mee gehouden dat de teruggang van het intergetijdengebied niet gekeerd kan worden en zijn de doelen op deze afname afgestemd.

Recreatie

De Oosterschelde vormt een aantrekkelijk recreatiegebied, vooral in de zomer. Door geluid en aanwezigheid van o.a. wandelaar, fietsers, boten, (kite-)surfers, sportvissers (inclusief pieren-spitters) kunnen broedende, foeragerende, overtijende of rustende vogels en zeehonden verstoord worden. In het geval van de dijkverbeteringswerken zijn vooral de fietsers en wandelaars van belang door hun versturende effecten op vogels. Er kan worden aangenomen dat als gevolg van de dijkverbeteringswerkzaamheden de verstoring door recreanten zou kunnen toenemen door de aanwezigheid van nieuwe verharde onderhoudspaden indien ze dichtbij een hoogwatervluchtplaats, een slik of schor liggen. Door het nemen van mitigerende maatregelen (o.a. afsluiten van onderhoudspaden) wordt voorkomen dat er (significant-)negatieve effecten van recreanten als gevolg van de werkzaamheden optreden. Voor recreatie in het algemeen geldt dat maatregelen zijn genomen zoals het afsluiten van kwetsbare gebieden om (significant-)negatieve effecten van recreatie op de natuurwaarden van de Oosterschelde te voorkomen.

Visserij

Er worden verschillende vormen van visserij (boomkorvisserij, mosselteelt, vaste vistuigen, mechanische en handmatige kokkelvisserij) in het gebied uitgeoefend die kunnen leiden tot verstoring van vogels en zeehonden door geluid, voedselcompetitie en tot beschadiging van de kwalificerende habitats zoals habitatype 1160 (grote baaien). Het bezoeken van kokkelbanken tijdens laagwater in verband met handmatige kokkelvisserij kan een verstoring van rustende of foeragerende vogels tot gevolg hebben. Door de regelgeving zoals het Schelpdierbesluit en het nemen van in vergunningen op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 voorgeschreven mitigerende maatregelen bij het uitoefenen van bijvoorbeeld mechanische en handmatige kokkelvisserij worden negatieve effecten zoals voedselcompetitie en beschadiging van kwalificerende habitats zo goed mogelijk beperkt.

Dijkverbeteringswerken

Door de dijkverbeteringswerken kan het intergetijdengebied permanent worden aangetast. De kenmerkende planten en dieren die zich door aanleg van de harde oeverbeschoeiingen op de dijken hebben kunnen ontwikkelen, blijven ook in de toekomst gehandhaafd. Verder kunnen broedende, rustende en foeragerende vogels verstoord worden. Door het nemen van in vergunningen op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 voorgeschreven mitigerende maatregelen worden negatieve effecten voor vogels en habitats verzacht en significante effecten voorkomen. Ten aanzien van het totale oppervlakteverlies aan habitattypen veroorzaakt door de dijkversterkingen zal er een herstelopgave geformuleerd worden.

Overige activiteiten

Windmolens kunnen negatieve effecten veroorzaken o.a. door geluid of leiden tot aanvaarding. Door het snijden van zeegroenten kan een tijdelijke en plaatselijke verstoring plaatsvinden van de functie van de schorren als hoogwatervluchtplaats, rust-, foerageer- en broedplaats voor vogels. Door betreding van het schor kan het tot verstoring van de vegetatie komen. Door het nemen van in vergunningen op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 voorgeschreven mitigerende maatregelen worden negatieve effecten verzacht en significante effecten voorkomen. Nieuwe activiteiten worden middels het verlenen van vergunningen geregeld.

We hebben hiermee uw activiteit getoetst aan de zogenaamde instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Oosterschelde, die bestaan uit:

- doelstellingen voor vogelsoorten
- doelstellingen voor habitattypen en habitatsoorten

- doelstellingen uit aanwijsbesluiten van de beschermde natuurmonumenten Oosterschelde-buitendijks en Oosterschelde-binnendijks.

Meer informatie over de Oosterschelde en de instandhoudingsdoelstellingen leest u in deel C van deze vergunning.

5. Zienswijzen van belanghebbenden

Op het moment dat wij uw vergunningaanvraag binnen kregen, hebben wij een afschrift hiervan verstuurd naar:

- de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
- het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Noord-Beveland.

Daarnaast hebben wij een ontwerpbesluit gedurende zes weken ter inzage gelegd en eventuele belanghebbenden met een publicatie in het huis-aan-huisblad De Bevelander daarop geattendeerd. Ze kregen op die manier de gelegenheid om hun zienswijze te geven op uw aanvraag.

De Zeeuwse Milieufederatie en Vogelbescherming Nederland hebben wij daarenboven middels een brief op de publicatie geattendeerd.

U heeft als initiatiefnemer van de mogelijkheid gebruik gemaakt om een mondelinge zienswijze in te dienen. Hiervan is een verslag gemaakt die door de deelnemers is geaccordeerd. U heeft vijf punten ingebracht:

1. U verzoekt om de standaard-mitigerende maatregel betreffende het preventief kort maaien van de vegetatie (voorwaarde 12) enigszins aan te passen, door ook beweiding als middel tot het verkrijgen van een korte vegetatie toe te staan. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan de praktijk waarbij in veel gevallen het dijktraject al door schapen begraaasd is. Kort maaien is dan een overbodige maatregel. Wij zijn van mening dat beweiding inderdaad gebruikelijke praktijk is, door beweiding hetzelfde resultaat bereikt wordt en geen extra (risico op) negatieve effecten optreden. Wij hebben de voorwaarde daarom conform uw verzoek aangepast.
2. U stelt dat de passage 'zorgvuldig nakomen van de voorschriften voorkomt dat we de vergunning voortijdig intrekken of verdere voorwaarden stellen' (deel A: tweede zin van paragraaf 2 'Geldigheid') formeel-juridisch deels onterecht is. Verdere voorwaarden kunnen pas vastgesteld worden na een wijziging van de vergunning, inclusief een nieuwe ronde van zienswijzen door belanghebbenden. Wij zijn het eens met de stelling dat het stellen van nadere voorwaarden inderdaad een wijziging van de vergunning betekent waarop zienswijzen ingediend kunnen worden. De formulering zoals in de ontwerpbesluit is gebruikt sluit dat ons inziens echter niet uit. Niettemin hebben we om verwarring te voorkomen de formulering aangepast.
3. Voorwaarde 5 geeft aan dat een depotlocatie niet gebruikt mag worden. Daar kan u uitvoeringstechnisch niet mee uit de voeten, omdat dit depot op een kruispunt ligt van activiteiten en transporten. U geeft aan dat men het terrein niet zal gebruiken voor de opslag van grond, klei of steenachtige materialen, maar wel voor het plaatsen/parkeren van materieel als auto's, een kraan, een keet en materiaal zoals doek. Voorstel is om de voorwaarde aan te passen, zodanig dat het gebruik als opslag van grond, klei en steenachtige materialen uitgesloten wordt. In de passende beoordeling is aangegeven dat deze locatie verstoring veroorzaakt ten aanzien van de aanwezige soorten in de kreek en in het bosgebied. Wij willen toestaan dat er materieel geparkeerd wordt wanneer er niet mee gewerkt wordt, maar de activiteiten op het depot dienen tot een minimum beperkt te worden.
4. Voorwaarde 10 gaat in op de afsluiting van het onderhoudspad. Een uitzondering moet opgenomen worden voor de toegang naar het oude haventje van Kats. Dat is openbare weg en niet van toepassing in deze vergunning. De voorwaarde is aangepast.
5. Voorwaarde 10: de toegankelijkheid van het traject dp 1729 – dp 1743 is gedifferentieerd, hetgeen nu niet uit de voorwaarde blijkt. Traject dp 1729 – dp 1739 zal inderdaad permanent afgesloten worden. Traject dp 1739 – dp 1743 is wel toegankelijk voor wandelaars/recreanten, maar niet als doorgaande fietsroute. Dit is conform de vooraf gemaakte afspraken met belanghebbenden. PBZ wil deze differentiatie in de voorwaarde(n) terugzien om misverstanden te voorkomen. De differentiatie is in de voorwaarde opgenomen.

Door andere belanghebbenden zijn geen zienswijzen ingediend.

Deel B. Wettelijk kader en beleid

In paragraaf 1 van dit deel leest u welke artikelen uit de Natuurbeschermingswet 1998 en de Habitatrictlijn uit 1992 van belang zijn bij het verlenen van deze vergunning.

In paragraaf 2 leest u welk beleid een rol speelt bij de vergunningverlening.

1. Wettelijk kader

In 1998 is de Natuurbeschermingswet 1998 opgesteld. Op 20 januari 2005 is er een wet aangenomen die de Natuurbeschermingswet uit 1998 op een aantal punten heeft gewijzigd. Sinds 1 oktober 2005 is een aantal artikelen uit de Natuurbeschermingswet 1998 en de wijzigingswet in werking getreden.

De voor vergunningverlening van belang zijnde artikelen zijn:

Artikel 2, eerste lid van de Natuurbeschermingswet 1998

In dit artikel staat wat we onder 'gedeputeerde staten' verstaan, voor zover niet anders is bepaald.

Gedeputeerde staten = gedeputeerde staten van de provincie waarin geheel of grotendeels zijn gelegen:

- gebieden als bedoeld in artikel 10a (zie hieronder), of
- natuurmonumenten, of
- landschapsgezichten onderscheidenlijk beschermde natuurmonumenten, of
- beschermde landschapsgezichten.

Artikel 10a, eerste lid van de Natuurbeschermingswet 1998

In dit artikel staat dat Onze Minister gebieden aanwijst om de volgende Europese richtlijnen uit te kunnen voeren:

- richtlijn (EEG) nummer 79/409 (Vogelrichtlijn)
- richtlijn (EEG) nummer 92/43 (Habitatrictlijn).

Artikel 10a, tweede lid van de Natuurbeschermingswet 1998

Dit artikel bepaalt dat een besluit de instandhoudingsdoelstelling voor het gebied bevat. Het gaat dan om besluiten, zoals bedoeld in het vorige artikel (het eerste lid van artikel 10a). Onder instandhoudingsdoelstellingen vallen in ieder geval:

- a. doelstellingen die gaan om de instandhouding van de leefgebieden, voorzover dit vereist is volgens richtlijn (EEG) nummer 79/409, of
- b. doelstellingen die gericht zijn op de instandhouding van de natuurlijke habitats of van de populaties van in het wild levende dier- en plantensoorten, voorzover dit vereist is volgens richtlijn (EEG) nummer 92/43.

Artikel 10a, derde lid van de Natuurbeschermingswet 1998

Dit artikel bepaalt dat de instandhoudingsdoelstelling (uit artikel 10a, tweede lid) ook betrekking kan hebben op doelstellingen gericht op:

- het behoud van het natuurschoon
- het herstel van het natuurschoon
- de ontwikkeling van het natuurschoon
- de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied.

Voor zover deze niet vallen onder de doelstellingen volgens de richtlijnen uit het tweede lid vereist is.

Artikel 15a, tweede lid van de Natuurbeschermingswet 1998

Volgens dit artikel is het gebied geen beschermd natuurmonument meer vanaf het moment dat het gebied wordt aangewezen als Natura2000-gebied.

Artikel 15a, derde lid van de Natuurbeschermingswet 1998

In dit artikel staat dat de instandhoudingsdoelstelling voor het Natura2000-gebied ook betrekking heeft op eerdere doelstellingen, die gericht waren op:

- het behoud van het natuurschoon
- het herstel van het natuurschoon
- de ontwikkeling van het natuurschoon
- de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied.

Dit geldt ook als het gebied niet langer aangewezen is als beschermd natuurmonument. We houden dan dus doelstellingen aan zoals ze waren toen het gebied nog wel aangewezen was als beschermd natuurmonument.

Artikel 19d, eerste lid van de Natuurbeschermingswet 1998

Dit artikel bepaalt dat het verboden is om projecten of andere handelingen te realiseren of onderscheidenlijk te verrichten:

- zonder vergunning van Gedeputeerde Staten, of
- in strijd met voorschriften of beperkingen die aan de vergunning verbonden zijn.

Bovenstaande is het geval als die projecten of handelingen:

- de kwaliteit kunnen verslechteren van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een aangewezen gebied zoals bedoeld in artikel 10a, eerste lid of artikel 12, derde lid.
- een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. De instandhoudingsdoelstellingen zijn hierbij het uitgangspunt.
- de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied kunnen aantasten.

Artikel 19e van de Natuurbeschermingswet 1998

In dit artikel staat dat Gedeputeerde Staten bij het verlenen van een vergunning letten op de instandhoudingsdoelstelling en rekening houden:

- a. met de gevolgen die een project of andere handeling kan hebben voor:
  - het gebied dat aangewezen is op grond van artikel 10a, eerste lid, of
  - het gebied waarvan de aanwijzing in overweging is genomen, zoals bedoeld in artikel 12, derde lid;
- b. met een beheersplan dat op grond van artikel 19a of artikel 19b is vastgesteld.

Het gaat hier om het verlenen van een vergunning zoals bedoeld in artikel 19d, eerste lid.

Artikel 19f van de Natuurbeschermingswet 1998

In dit artikel staat dat voordat Gedeputeerde Staten een besluit nemen over een vergunning (artikel 19d, eerste lid) een initiatiefnemer van een nieuw project of andere handelingen eerst een passende beoordeling maakt voor de gevolgen van het gebied. Daarbij houdt hij/zij rekening met de instandhoudingsdoelstellingen:

- als het nieuwe project of andere handelingen niet direct verband houden of nodig zijn voor het beheer van een gebied, zoals bedoeld in artikel 10a, eerste lid of artikel 12, derde lid,
- maar dit project in combinatie met andere projecten of handelingen wel significante gevolgen kunnen hebben voor het gebied.

Artikel 19g, eerste lid van de Natuurbeschermingswet 1998

Dit artikel geeft aan dat Gedeputeerde Staten pas een vergunning (artikel 19d, eerste lid) kunnen verlenen op het moment dat zij zich ervan hebben verzekerd dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast. Dit moet blijken uit een passende beoordeling, zoals bedoeld in artikel 19f, eerste lid.

Artikel 19i, eerste lid van de Natuurbeschermingswet 1998

In dit artikel staat dat iedereen voldoende zorg in acht neemt voor de instandhouding van een gebied:

- aangewezen op grond van artikel 10, eerste lid, artikel 10a, eerste lid, of
- waarvan de aanwijzing in overweging is genomen, zoals bedoeld in artikel 12.

Deze zorg houdt in ieder geval het volgende in. Weet of kan iemand redelijkerwijs vermoeden dat zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kan hebben voor het gebied? Dan is diegene verplicht dergelijke handelingen of nalaten te voorkomen. Is dat niet mogelijk, dan is diegene verplicht om alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevegd om die gevolgen te voorkomen. Kunnen de gevolgen niet worden voorkomen, dan is diegene verplicht deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Uitgangspunt is allereerst de instandhoudingsdoelstelling voor gebieden die aangewezen zijn op grond van artikel 10a, eerste lid. Daarnaast nemen we als uitgangspunt de wezenlijke kenmerken van een gebied, aangewezen op grond van artikel 10, eerste lid.

Artikel V, eerste lid, van de Wet van 20 januari 2005 tot wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998

De Wet van 20 januari 2005 houdt een aantal wijzigingen in van de Natuurbeschermingswet 1998. Deze wijzigingen houden verband met Europeesrechtelijke verplichtingen.

Artikel V, eerste lid van deze Wet, bepaalt dat de besluiten van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit tot aanwijzing van Vogelrichtlijngebieden, gelden als besluiten als bedoeld in artikel 10a van de Natuurbeschermingswet 1998.

Artikel 4, eerste lid, derde alinea, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992

Deze richtlijn gaat over de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (de Habitatrichtlijn). In dit artikel staat dat elke lidstaat op basis van de criteria van bijlage III (fase 1) en van de relevante wetenschappelijke gegevens een lijst van gebieden voorstelt, waarop staat aangegeven welke typen natuurlijke habitats van bijlage I en welke inheemse soorten van bijlage II in die gebieden voorkomen. Voor diersoorten met een zeer groot territorium komen deze gebieden overeen met de plaatsen, binnen het natuurlijke verspreidingsgebied van die soorten, die de fysische en biologische elementen vertonen welke voor hun leven en voortplanting essentieel zijn. Voor aquatische soorten met een groot territorium worden deze gebieden alleen voorgesteld indien het mogelijk is een zone duidelijk af te bakenen die de fysische en biologische elementen vertoont welke voor hun leven en voortplanting essentieel zijn. Zo nodig stellen de lidstaten aanpassingen van de lijst voor in het licht van de resultaten van het in artikel 11 bedoelde toezicht. De lijst wordt binnen drie jaar na kennisgeving van de richtlijn aan de Commissie toegezonden met informatie over elk gebied. Deze informatie omvat een kaart, de naam, de ligging en de oppervlakte van het gebied, alsmede de gegevens die zijn verkregen uit toepassing van de in bijlage III (fase 1) vermelde criteria, en wordt verstrekt op basis van een door de Commissie volgens de procedure van artikel 21 opgesteld formulier.

Artikel 4, tweede lid van de Habitatrichtlijn

In artikel 4, tweede lid, derde alinea stelt de Commissie de lijst van gebieden van communautair belang vast, waarop de gebieden staan aangegeven met een of meer prioritaire typen natuurlijke habitats of een of meer prioritaire soorten.

Artikel 4, vijfde lid van de Habitatrichtlijn

Dit artikel bepaalt dat de bepalingen van artikel 6, tweede, derde en vierde lid van de Habitatrichtlijn gelden, zodra een gebied op de lijst is geplaatst die bedoeld is in het tweede lid, derde alinea.

Artikel 6 tweede lid van de Habitatrichtlijn

Dit artikel stelt dat de lidstaten passende maatregelen treffen om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten niet verslechterd in de speciale beschermingszones. Ook zorgen ze ervoor dat er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangegeven. Dit geldt voorzover die factoren een significant effect kunnen hebben. Daarbij wordt gelet op de doelstellingen van deze richtlijn.

Artikel 6 derde lid van de Habitatrichtlijn

In dit artikel staat dat voor een plan of project een passende beoordeling gemaakt moet worden van de gevolgen voor het gebied. Dit geldt voor een plan of project dat niet direct verband houdt met het beheer van het gebied of niet direct nodig is voor het beheer van het gebied. Maar dit plan of project kan afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen hebben voor een gebied. Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied.

De bevoegde nationale instanties geven slechts toestemming voor zo'n plan of project:

- nadat zij de zekerheid hebben dat het de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied niet zal aantasten, en;
- nadat zij in voorkomend geval inspraakmogelijkheden hebben geboden.

Ze letten hierbij op de conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het gebied. Ze geven toestemming onder voorbehoud van wat dat in lid 4 staat.

Artikel 6, vierde lid van de Habitatrichtlijn

Artikel 6 lid 4 van de Habitatrichtlijn stelt dat indien een plan of project, ondanks negatieve conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het gebied, bij ontstentenis van alternatieve oplossingen, om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, toch moet worden gerealiseerd, de lidstaat alle nodige compenserende maatregelen neemt om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft. De lidstaat stelt de Commissie op de hoogte van de genomen compenserende maatregelen. Wanneer het betrokken gebied een gebied met een prioritair type natuurlijke habitat en/of een prioritaire soort is, kunnen alleen argumenten die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of met voor het milieu wezenlijke gunstige effecten dan wel, na advies van de Commissie, andere dwingende redenen van grootopenbaar belang worden aangevoerd.

2. Beleid

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft de Oosterschelde aangewezen als speciale beschermingszone. Dit heeft hij gedaan op grond van de Vogelrichtlijn. De Oosterschelde is een Natura2000-gebied (artikel 10a, eerste lid, Natuurbeschermingswet 1998). Dit is zo bepaald in artikel V, eerste lid, van de Wet van 20 januari 2005 tot wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 in verband met Europeesrechtelijke verplichtingen.

Wel aangemeld

In 2003 heeft de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit de Oosterschelde bij de Europese Commissie aangemeld als speciale beschermingszone (artikel 4, lid 1 van de Habitatrichtlijn).

Nog niet aangewezen

De Habitatrichtlijngebieden zijn nog niet aangewezen conform artikel 10a, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998. Op 8 december 2004 heeft de Europese Commissie de Habitatrichtlijngebieden, die door Nederland zijn aangemeld, op de communautaire lijst geplaatst. Totdat de formele aanwijzingsprocedure is voltooid gaan we uit van het volgende. We komen artikel 6 van de Habitatrichtlijn na met een beroep op de rechtstreekse werking, of we interpreteren richtlijnconform de artikelen 19d en verder.

Communautaire lijst

Op 7 december 2004 heeft de Europese Commissie de communautaire lijst vastgesteld voor de Atlantische biografische regio. Nederland hoort bij deze regio. Zodra een gebied op de communautaire lijst is geplaatst, zoals nu dus het geval is, zijn de bepalingen van artikel 6, tweede, derde en vierde lid van de Habitatrichtlijn voor dat gebied van toepassing.

Dat betekent dat we een aanvraag tot vergunningverlening (ex artikel 19d, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998) rechtstreeks aan artikel 6, tweede, derde en vierde lid, van de Habitatrichtlijn moeten toetsen. Dit moet op grond van artikel 10 van het EG-verdrag op het moment dat een derde belanghebbende hierom vraagt. Het kan ook betekenen dat we artikel 19d, eerste lid, volgens de bepalingen uit de Habitatrichtlijn moeten uitleggen wanneer het beschermde natuurmonument overlapt met het Habitatrichtlijngebied.

Jurisprudentie

We wijzen u op een uitspraak van de Raad van State van 28 februari 2007 waarin naar het oordeel van de Afdeling niet kan worden aanvaard dat de reikwijdte en werkingssfeer van de in artikel 19d, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 opgenomen verbodsbepaling, die is gekoppeld aan de vergunningplicht, via interpretatie van het communautaire recht wordt uitgebreid, terwijl deze uitbreiding niet kenbaar is voor de adressanten van de verbodsnorm. Daarbij neemt de Afdeling mede in aanmerking dat tegen overtreding van dit voorschrift door middel van bestuursdwang handhavend kan worden opgetreden en deze overtreding tevens ingevolge artikel 1a van de Wet op de economische delicten een economisch delict oplevert. Verweerder was derhalve in de onderhavige procedure niet bevoegd om op basis van artikel 19d van de Natuurbeschermingswet 1998 vergunning te verlenen.

Zoals de Afdeling op grond van de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen eerder heeft overwogen in haar uitspraak van 31 maart 2000 in de zaak Texel (E01.97.0178; AB 2000/302) moet, alvorens wordt toegekomen aan de vraag of een artikel van de Habitatrichtlijn rechtstreekse werking heeft, worden nagegaan of het van toepassing zijnde nationale recht richtlijnconform kan worden geïnterpreteerd.

Natura2000-doelendocument

Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft ambtelijke concepten van het Natura2000-doelendocument en gebiedendocumenten voor de verschillende Natura2000-gebieden voor commentaar aan overheden en maatschappelijke organisaties voorgelegd. Onder deze gebieden valt ook de Oosterschelde. Dit deed het ministerie in december 2005.

In het document zijn kernopgaven voor de verschillende Natura2000-landschappen geformuleerd. Voorbeelden van deze landschappen zijn Duinen en Noordzee, Waddenzee en Delta. In juni 2006 heeft de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit dit doelendocument vastgesteld.

Instandhoudingsdoelstellingen

In januari 2007 heeft de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit de ontwerpbesluiten voor 111 Natura2000-gebieden ter inzage gelegd. De Oosterschelde valt onder deze 111 gebieden.

In deze ontwerpbesluiten zijn de kernopgave uitgewerkt in voorlopige algemene instandhoudingsdoelstellingen en instandhoudingsdoelstellingen voor habitattypen en -soorten en/of vogelsoorten. Het Natura2000-doelendocument en het ontwerpbesluit voor de Oosterschelde worden in de overweging bij de aangevraagde vergunning betrokken. Meer over de instandhoudingsdoelstellingen leest u in deel C van deze vergunning.

Beleidsplan Oosterschelde

In 1995 heeft de Stuurgroep Oosterschelde het Beleidsplan Oosterschelde 1995 vastgesteld. Dit beleidsplan beschrijft een integrale visie op de ontwikkeling van het gebied. Voor de inrichting en het beheer van de Oosterschelde is de hoofddoelstelling als volgt:

'Het behoud en zo mogelijk versterking van de natuurlijke waarden, met inachtneming van de basisvoorwaarden van een maatschappelijk functioneren van het gebied, waaronder vooral de visserij, wordt begrepen.'

In 2000 is de Stuurgroep Oosterschelde opgeheven en kwam de beleidsuitvoering in handen van het bestuur van het in 2000 opgerichte Nationaal Park Oosterschelde. Het Beheers- en Inrichtingsplan Nationaal Park Oosterschelde zet het beleid van het Beleidsplan Oosterschelde 1995 voort. Het Nationaal Park Oosterschelde heeft dit inrichtingsplan in 2001 vastgesteld.

Deel C. Gebiedsbeschrijvingen en instandhoudingsdoelstellingen Oosterschelde

Hieronder leest u in paragraaf 1 een algemene gebiedsbeschrijving van het Natura2000-gebied Oosterschelde. In paragraaf 2 beschrijven we zeer gedetailleerd de instandhoudingsdoelen van het gebied. De instandhoudingsdoelen uit deze hele paragraaf en het beleid dat u hebt kunnen lezen in deel B van deze vergunning, zijn voor ons het toetsingskader voor de vergunning. Dat is zo, totdat de definitieve aanwijzingsbesluiten van de Natura2000-gebieden zijn vastgesteld.

1. Gebiedsbeschrijving van de Oosterschelde

1.1 Oosterschelde

Het gebied Oosterschelde is een onderdeel van het voormalige estuarium van de Schelde. In 1986 is de Oosterschelde van de zee afgesloten door een stormvloedkering, die de getijdenwerking nog in enige mate toelaat. Als gevolg van de getijdenstromen vinden erosie- en sedimentatieprocessen plaats. Dit veroorzaakt een wisselend patroon van schorren, slikken en droogvallende platen (het intergetijdengebied), ondiep water en diepe getijdengeulen.

In de monding van de Oosterschelde bevinden zich de diepste stroomgeulen die plaatselijk een diepte bereiken van 45 meter. Tussen deze stroomgeulen en in het gebied ten oosten van de Zeelandbrug bevinden zich uitgestrekte gebieden met ondiepe wateren met zandbanken. In het oosten en noorden van het gebied komen grote oppervlakten slikken voor.

Binnendijs worden langs de oever een groot aantal karrevelden, inlagen en kreekrestanten tot het gebied gerekend. Deze gebieden bestaan voornamelijk uit vochtige graslanden en open water. Het water, het intergetijdengebied en de binnendijs gelegen gebieden vormen samen het leefmilieu voor de rijke flora en fauna van het gebied. De grote variatie aan milieutypen in het gebied gaat gepaard met een grote diversiteit aan dier- en plantensoorten. Deze variatie aan milieutypen wordt bepaald door factoren als getij, stroming, watertemperatuur, hoogteligging, waterkwaliteit en sedimentsamenstelling.

Vogelrichtlijngebied Oosterschelde

De Oosterschelde is aangewezen als Vogelrichtlijngebied. De kustwateren (zout), intergetijdengebied, schorren en binnendijkse gronden (o.a. brakke inlagen) vormen namelijk samen het leefgebied van een aantal vogelsoorten dat beschreven staan in de Vogelrichtlijn. In Bijlage I van de Vogelrichtlijn staat een aantal vogelsoorten opgenoemd dat in de Westerschelde hun leefgebied heeft (artikel 4.1). Ook fungeert het gebied als broed-, rui- en overwinteringsgebied en rustplaats in de trekzone van andere trekvogelsoorten (artikel 4.2).

De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied is zo gekozen dat we het voortbestaan en/of de voortplanting van de vogelsoorten zo veel mogelijk ondersteunen. Het gebied vormt een in landschappelijk en vogelkundig opzicht samenhangend geheel dat de vogels zo goed mogelijk beschermt.

Habitatrichtlijngebied Oosterschelde

Het gebied Oosterschelde behoort tot het Natura2000-landschap 'Noordzee, Waddenzee en Delta'. De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied Oosterschelde is bepaald aan de hand van de ligging van de natuurlijke habitats en de leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden, die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren. Ook nieuwe natuur valt binnen dit gebied, als dit noodzakelijk is om bedreigde en schaarse habitattypen en leefgebieden van soorten te herstellen. Bij de keuze en de afbakening van de gebieden hebben is alleen rekening gehouden met vereisten die te maken hebben met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.

2. Instandhoudingsdoelstellingen van de Oosterschelde

2.1 Hoofddlijnen van de Natura2000-doelen

De Oosterschelde behoort tot de Natura2000-gebieden. In juni 2005 heeft het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit de Natura2000-Contourennotitie uitgebracht. Hierin staan de kaders voor de Natura2000-doelen. Hieronder leest u enkele hoofddlijnen van deze doelen.

De doelen zijn:

- bijdragen aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie;
- bijdragen aan de ecologische samenhang van het Natura2000-netwerk, zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;

- behouden en herstellen van de ruimtelijke samenhang met de omgeving voor de duurzame instandhouding van natuurlijke habitats en soorten, die in Nederland voorkomen;
- behouden en herstellen van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied. Dit geldt voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd;
- behouden en herstellen van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding. Dit geldt voor de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

De doelen zijn verder uitgewerkt in het doelendocument van juni 2006 en de ontwerpbesluiten die de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit op 9 januari 2007 ter visie heeft gelegd.

Voor alle grote wateren geldt dat behoud of herstel van de ruimtelijke samenhang tussen geulen, ondieptes, platen en kwelders (of schorren) en de bijbehorende sedimentatie- en erosieprocessen van groot belang zijn.

2.2 Kernopgaven voor de Oosterschelde

In het doelendocument is voor de Oosterschelde een aantal kernopgaven geformuleerd. Deze zijn:

- Behoud van slikken en platen voor rustende en foeragerende niet-broedende vogels en rustgebieden voor de gewone en grijze zeehond.
- Behoud en herstel van schorren en zilte graslanden (buitendijks) met alle successiestadia, zoet-zout overgangen, verscheidenheid in substraat en gedijregime en als hoogwatervluchtplaats.
- Behoud en ontwikkeling van kwaliteit binnendijkse brakke gebieden voor noordse woelmuis en voor broedvogels (kluut, sterns) en als hoogwatervluchtplaats, overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden) brakke variant van ruigten en zomen (harig wilgenroosje), schorren en zilte graslanden (binnendijks) en als hoogwatervluchtplaats.

2.3 Instandhoudingsdoelen voor de Oosterschelde

De kernopgaven zoals u ze hierboven heeft gelezen, zijn in het ontwerpbesluit 'Oosterschelde' van 9 januari 2007 vertaald in instandhoudingsdoelen.

Voor de *habitattypen* zijn de volgende doelen opgenomen:

- H1160 Grote, ondiepe krekens en baaien: behoud van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit.
- H1310 Eenjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden met *Salicornia spp.* en andere zoutminnende planten: uitbreiding van de oppervlakte en het behoud van de kwaliteit van zilte pionierbegroeiingen, *zeekraal* (subtype A).
- H1320 Schorren met slijkgrasvegetatie (*Spartinion maritimae*): behoud van de oppervlakte.
- H1330 Atlantische schorren (*Glauco-Puccinellietalia maritimae*): behoud van de oppervlakte en de kwaliteit van de schorren en zilte graslanden, *buitendijks* (subtype A) en uitbreiding van de oppervlakte en het behoud van de kwaliteit van schorren en zilte graslanden, *binnendijks* (subtype B).
- H7140 Overgangs- en trilveen: uitbreiding van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit van overgangs- en trilvenen, *veenmosrietlanden* (subtype B).

Voor de *habitatrichtlijnsoorten* zijn de volgende doelen opgenomen:

- H1340 Noordse woelmuis: uitbreiding van de verspreiding, de omvang en het behoud van de kwaliteit van het leefgebied voor de uitbreiding van de populatie.
- H1365 Gewone zeehond: behoud van de omvang en de verbetering van de kwaliteit van het leefgebied voor uitbreiding van de populatie voor een regionale populatie van ten minste 200 exemplaren in het Deltagebied.

Voor de *broedvogelsoorten* zijn de volgende doelen opgenomen:

- Behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor de populatie van het Deltagebied van:
  - A132 Kluut ten minste 2.000 paren;
  - A137 Bontbekplevier ten minste 100 paren;
  - A191 Grote stern ten minste 4.000 paren;
  - A193 Visdief ten minste 6.500 paren;
  - A195 Dwergstern ten minste 300 paren.
- Uitbreiding van de omvang en/of verbetering van de kwaliteit van het leefgebied, met een draagkracht voor de populatie van het Deltagebied van:
  - A138 Strandplevier ten minste 220 paren.
- Behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied, met een draagkracht voor een populatie van:
  - A194 Noordse stern ten minste 20 paren.

Voor de *niet-broedvogelsoorten* zijn de volgende doelen opgenomen:

- Behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een populatie van:
  - A004 Dodaars   gemiddeld 80 vogels
  - A005 Fuut   gemiddeld 370 vogels
  - A007 Kuifduiker   gemiddeld 8 vogels
  - A017 Aalscholver   gemiddeld 360 vogels
  - A026 Kleine zilverreiger   gemiddeld 20 vogels
  - A034 Lepelaar   gemiddeld 30 vogels
  - A043 Grauwe gans   gemiddeld 2.300 vogels
  - A045 Brandgans   gemiddeld 3.100 vogels
  - A046 Rotgans   gemiddeld 6.300 vogels
  - A048 Bergeend   gemiddeld 2.900 vogels
  - A050 Smient   gemiddeld 12.000 vogels
  - A051 Krakeend   gemiddeld 130 vogels
  - A052 Wintertaling   gemiddeld 1.000 vogels
  - A053 Wilde eend   gemiddeld 5.500 vogels
  - A054 Pijlstaart   gemiddeld 730 vogels
  - A056 Slobeend   gemiddeld 940 vogels
  - A067 Brilduiker   gemiddeld 680 vogels
  - A069 Middelste zaagbek   gemiddeld 350 vogels
  - A103 Slechtvalk   gemiddeld 10 vogels
  - A125 Meerkoet   gemiddeld 1.100 vogels
  - A130 Scholekster   gemiddeld 24.000 vogels
  - A132 Kluut   gemiddeld 510 vogels
  - A137 Bontbekplevier   gemiddeld 280 vogels
  - A138 Strandplevier   gemiddeld 50 vogels
  - A140 Goudplevier   gemiddeld 2.000 vogels
  - A141 Zilverplevier   gemiddeld 4.400 vogels
  - A142 Kievit   gemiddeld 4.500 vogels
  - A144 Drieteenstrandloper   gemiddeld 260 vogels
  - A149 Bonte strandloper   gemiddeld 14.100 vogels
  - A157 Rosse grutto   gemiddeld 4.200 vogels
  - A160 Wulp   gemiddeld 6.400 vogels
  - A161 Zwarte ruiter   gemiddeld 310 vogels
  - A162 Tureluur   gemiddeld 1.600 vogels
  - A164 Groenpootruiter   gemiddeld 150 vogels
  - A169 Steenloper   gemiddeld 580 vogels

We gaan hierbij steeds uit van het seizoensgemiddelde.

- Behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied van:
  - A037 Kleine zwaan
- Behoud van de omvang en de verbetering van de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een populatie van:
  - A143 kanoet   gemiddeld 7.700 vogels

2.4 Instandhoudingsdoelstellingen versus 'oude doelstellingen'

Naast de doelstellingen vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn blijven ook de doelstellingen vanuit de aanwijzing van de Oosterschelde als beschermd natuurmonument van kracht. Deze doelstellingen hebben betrekking op de doelstellingen voor het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van dat deelgebied (artikel 15a, derde lid, Natuurbeschermingswet 1998). En wel zoals het is bepaald in het vervallen besluit. We noemen dit verder: 'de oude doelen'.

Gaan deze oude doelstellingen over Natura2000-waarden, dan vallen ze onder de instandhoudingsdoelstellingen zoals u ze hiervoor heeft gelezen. In een aantal gevallen is het onmogelijk om zowel de oude doelen als de Natura2000-doelen te bereiken. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn omdat de doelen om tegenstrijdig beheer vragen. In die gevallen gaan de Natura2000-doelen voor. Dit doen we om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen.

In het in voorbereiding zijnde beheerplan voor het Natura2000-gebied worden de oude doelen in ruimte en tijd uitgewerkt. Net als de overige instandhoudingsdoelen. Ook wordt dan uitgewerkt waar, gezien de oude doelen, achteruitgang van het natuurschoon de natuurwetenschappelijke betekenis toegestaan wordt ten gunste van Natura2000-doelen.

2.5 De oude doelen voor de Oosterschelde

Binnen het Natura2000-gebied Oosterschelde gelden de oude doelen voor de deelgebieden 'Oosterschelde-buitendijks' en 'Oosterschelde-binnendijks'.

Voor 'Oosterschelde-buitendijks' gaat het om de volgende doelen:

- Behoud van het gebied als internationaal belangrijke schakel in een samenhangend systeem van waterrijke gebieden in het West-Palearctische gebied.
- Behoud van het ecologisch samenhangende geheel van open water, platen, slikken en schorren.
- Behoud van de kenmerkende grote geomorfologische, bodemkundige en hydrologische verscheidenheid.
- Behoud van de waardevolle levensgemeenschappen die te danken zijn aan de verscheidenheid van milieuomstandigheden.
- Behoud van:
  - minder algemene tot zeldzame plantengemeenschappen (blaaswier, darmwiervegetaties, klein en groot zee gras, Engels slijkgras, zee kraal, zee aster, kwelder gras, schorrezout gras, lamsoor, zee weegbree, gewone zoutmelde, strandkweek, zeealsem, rood zwenkgras, zilte rus, melkkruid, Engels gras, schorrekruid, strandmelde, spiesmelde, reukloze kamille, klein slijkgras, knotswier, groefwier en suikerwier),
  - het nationale en internationale belang als overwinteringsgebied, doortrekgebied en permanente verblijfplaats voor een groot aantal vogelsoorten (scholekster, kanoetstrandloper, bonte strandloper, wulp, tureluur, zilverplevier, steenloper, smient, pijlstaart, bergeend, rotgans, brandgans, kleine zwanen, kolganzen, rietganzen, tureluur, wilde eend, visdief, bontbekplevier, strandplevier en kluut)
  - de aquatische zoutwaterlevensgemeenschappen (zeepokken, mosselen, kokkels, platte slijkgaper, wadpier, draadworm, zager, nonnetje, zeeduizendpoot, wadslakje, alikruik, strandkrab, garnaal, slijkgarnaal, wilde mosselbanken, fauna van dijkvlooiingen met zakpijpen, zeedahlia's, zeeanjelier, sponzen, oesters, alikruiken, zeepokken, kreeft, zee kat, zeedonderpad, zeenaald, zwarte grondel, botervis, snotolf en harnasmantje)
  - met vele soorten plantaardig en dierlijk plankton en vissen (schol, schar, bot, tong, haring en sprout) dankzij de goede waterkwaliteit en het (potentiële) leefgebied voor de zeehond.
- Behoud van het weidse karakter en ongereptheid uit een oogpunt van natuurschoon.

Voor 'Oosterschelde-binnendijks' gaat het om de volgende doelen:

- Behoud van het gebied, in samenhang met de binnendijkse natuurgebieden, als internationaal belangrijke schakel in een samenhangend systeem van waterrijke gebieden in de West-Palearctische trekzone voor vogels.
- Behoud van de inlagen, karrevelden, kreekresten, eendenkooien en een graslandgebied.
- Behoud van de belangrijke ecologische en geohydrologische relaties met de Oosterschelde.
- Behoud van de kenmerkende grote geomorfologische, bodemkundige en hydrologische verscheidenheid.
- Behoud van de waardevolle levensgemeenschappen dankzij de verscheidenheid in milieuomstandigheden, met name die van getijloze zoute en brakke milieus van gradiëntsituaties van zout naar zoet en van nat naar droog.
- Behoud van:
  - de functie als leefgebied voor haas, konijn, mol, wezel, bunzing, hermelijn, noordse woelmuis en rugstreeppad;
  - minder algemene tot zeldzame plantengemeenschappen, waarin zeldzame plantensoorten voorkomen (zee kraal, schorrekruid, schorrezout gras, kweldergrassen, zilte rus, zee aster, melkkruid, kamgras, rood zwenkgras, veldgerst, duizendblad, kattedoorn, kleine klaver, riet, zeebies, spiesmelde, slanke waterbies, moeraszout gras, valse voszegge, zomprus, ruppia, schedefonteinkruid, zilte waterranonkel, zannichellia, duinriet, zeegroene zegge, moeraswespenorchis, bleekgele droogbloem, stijve ogentroost, duindoorn, fraai duizenguldenkruid, zilte zegge, lidsteng, rode waterereprijs, mattenbies, zeerus, zeegroene rus, kleine lisdodde, brede stekelvaren, wijfjesvaren, moerasvaren, veenmos, oeverzegge, moeraswilgenroosje, waterzuring, lisdodde, oeverzegge, cyperzegge, tweerijige zegge, scherpe zegge, braam, galigaan, geelhartje, rietorchis, greppelrus, krielparnassia, kwelderzegge, strandbiet, zee winde, blauwe zeedistel, harig wilgeroosje, rietzwenkgras, lamsoor, gevlekte orchis, tener fonteinkruid, gedoorn d hoornblad, waterranonkel, kweek, grote brandnetel, breedbladige orchis, addertong, gewone vlier, meidoorn en hondsdrif);
  - Behoud als broedgebied (bosrietzanger, rietzanger, rietgors, kleine karekiet, waterhoen, meerkoet, dodaars, Kievit, scholekster, tureluur, grutto, kluut, bontbekplevier, strandplevier, kokmeeuw, visdief, noordse stern, eenden, kleine plevier, tijftjaf, winterkoning, spotvogel, bruine kiekendief en blauwborst), foerageergebied (kluut, tureluur, Kievit, grutto, smient, rotgans) en pleisterplaats van nationaal en internationaal belang voor kust- en weidevogels, ganzen, eendachtigen en steltlopers.

- Behoud van de variatie in de elementen water, land, dijken, vegetatietypen en vogelrijkdom uit het oogpunt van natuurschoon.

2.6 Toetsingskader

De instandhoudingsdoelen uit deze hele paragraaf en het beleid dat u hebt kunnen lezen in deel B van deze vergunning zijn voor ons het toetsingskader voor de vergunning. Dat is zo, totdat de definitieve aanwijzingsbesluiten van de Natura2000-gebieden zijn vastgesteld.